

Ustavno sodišče je v postopku za rešitev spora glede pristojnosti, začetem na zahtevo okrajnega sodišča v Trbovljah, na seji dne 22. januarja 2004

o d l o č i l o:

Za odločanje o zahtevi A. A., B. B., C. C. in Č. Č. Č. za denacionalizacijo nepremičnin – zgradbi Ž. 6 in Ž. 7, lesena lopa in drvarnica – stoječih na parc. št. 80, in zemljišča parc. št. 80, vpisanega pred podržavljenjem v zemljiškoknjižnem vložku št. 1 k.o. Z., je pristojno Okrajno sodišče v Trbovljah.

O b r a z l o ž i t e v

A)

1. A. A., B. B., C. C. in Č. Č. Č. so vložili zahtevo za denacionalizacijo pri upravnem organu. Upravna enota Hrastnik je z dopisom št. 351-211/93 z dne 3. 5. 1995 zahtevo za denacionalizacijo odstopila v reševanje sodišču. V dopisu navaja, da naj bi bile po trditvi A. A. nepremičnine, na katere se nanaša zahteva za denacionalizacijo, prisilno in pod realno vrednostjo prenesene v družbeno lastnino s pogodbami z dne 17. 6. 1987, 18. 11. 1989, 9. 8. 1960 in 3. 10. 1947. Okrajno sodišče v Trbovljah v zahtevi za odločitev o sporu glede pristojnosti navaja, da je v postopku reševanja zadeve ugotovilo, da premoženje, ki je bilo predmet pogodbe z dne 9. 8. 1960 (zgradbi Ž. 6 in Ž. 7, lesena lopa in drvarnica) ni prešlo v državno last na podlagi pravnega posla, temveč naj bi bile navedene nepremičnine, ki so stale na parceli št. 80 k.o. Z., nacionalizirane z odločbo Odseka za finance Občinskega ljudskega odbora Hrastnik št. 03/1-161/36 z dne 30. 6. 1959, zato naj bi bila za odločanje o denacionalizaciji navedenih nepremičnin pristojna Upravna enota Hrastnik.

B)

2. Zakon o denacionalizaciji (Uradni list RS, št. 27/91 in nasl. – v nadaljevanju: ZDen) deli pristojnost za odločanje o zahtevah za denacionalizacijo med upravne organe in sodišča. Če je bilo premoženje podržavljeno s predpisi, določenimi v 3. in 4. členu ZDen, so pristojni upravni organi (prvi odstavek 54. člena ZDen), če pa je premoženje prešlo v državno last na podlagi pravnega posla, sklenjenega zaradi grožnje, sile ali zvižaje državnega organa oziroma predstavnika oblasti, je za odločanje o zahtevi za denacionalizacijo pristojno okrajno sodišče (56. člen ZDen).

3. V 9. točki 3. člena ZDen določa, da so osebe, ki jim je bilo premoženje podržavljeno na podlagi Zakona o nacionalizaciji najemnih zgradb in gradbenih zemljišč (Uradni list FLRJ, št. 52/58 – v nadaljevanju: ZNNZGZ), upravičenci do denacionalizacije. Na podlagi ZNNZGZ so bila gradbena zemljišča nacionalizirana že z uveljavitvijo tega zakona. Do njihovega odvzema iz posesti pa je lahko prišlo tudi kasneje. Ustavno sodišče je v odločbi št. U-I-130/01 z dne 23. 5. 2002 (Uradni list RS, št. 54-I/02 in OdlUS XI, 87) ob presoji ustavnosti 4. člena ZDen ugotovilo, da je upravičenost do denacionalizacije glede na jasno določbo 3. člena ZDen odvisna od časa podržavljenja stavbnega zemljišča in ne od časa njegovega odvzema iz posesti (13. in 16. točka obrazložitve citirane odločbe). Čas odvzema iz posesti in predpis, ki je bil podlaga za odvzem, pa prideta v poštev pri ugotavljanju, kolikšno odškodnino so za odvzeto zemljišče upravičenci že prejeli, ker je treba prejeto odškodnino obravnavati v okviru določb 72. člena Zden (15. točka obrazložitve navedene odločbe).

4. Če je bila na nacionalizirani gradbeni parceli zgradba, ki ni bila nacionalizirana, je imel njen lastnik pravico do brezplačnega uživanja zemljišča vse dotlej, dokler je na tem zemljišču stala zgradba (37. člena ZNNZGZ). To pomeni, da imetniku pravice brezplačnega uživanja oziroma uporabe zemljišča ni bilo mogoče odvzeti, dokler je na njem stala zgradba v njegovi lasti. Do odvzema je lahko prišlo le ob poddržavljenju zgradbe. Prav tako je do prenosa pravice na zemljišču prišlo vedno ob prenosu lastninske pravice na stavbi. Okoliščina, da je bilo zazidano zemljišče nacionalizirano, pa na pravni promet z zgradbami ni vplivala.

5. V obravnavanem primeru gre za zahtevo za denacionalizacijo ne le nacionaliziranega zemljišča, temveč tudi zgradb, ki pa niso bile nacionalizirane ne na podlagi ZNNZGZ ne na podlagi kakšnega drugega predpisa iz 3. in 4. člena ZDen. Pravni naslov za prenos lastninske pravice na teh nepremičninah je bil pravni posel, tj. kupoprodajna pogodba z dne 9. 8. 1960, za katero (kot je razvidno iz spisa okrajnega sodišča) vlagatelji zahteve trdijo, da je bila sklenjena zaradi grožnje, sile in zvižaje predstavnikov oblasti. Za odločanje o denacionalizaciji zgradb Ž. 6 in Ž. 7, lesene lope in drvarnice je tako lahko pristojno le sodišče. Glede na to, da vlagatelji zahtevajo denacionalizacijo objektov in zemljišča, na katerem so ti objekti stali, je za odločanje o zahtevku kot celoti pristojno le sodišče.

6. Ustavno sodišče je zato odločilo, da je za odločanje o zahtevi za denacionalizacijo v izreku navedenih nepremičnin pristojno sodišče v Trbovljah.

C)

7. Ustavno sodišče je sprejelo to odločbo na podlagi četrtega odstavka 61. člena Zakona o ustavnem sodišču (Uradni list RS, št. 15/94 – ZUstS) in četrte alineje drugega odstavka 46. člena Poslovnika ustavnega sodišča Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 93/03 in 98/03 – popr.) v sestavi: podpredsednik dr. Janez Čebulj ter sodnice in sodniki Lojze Janko, mag. Marija Krisper Kramberger, Milojka Modrijan, dr. Ciril Ribičič, dr. Mirjam Škrk in Jože Tratnik. Odločbo je sprejelo soglasno.

Št. P-1/04-5
Ljubljana, dne 22. januarja 2004.

Podpredsednik
dr. Janez Čebulj l. r.